

(המשך עמוד 21)

"פלסטינים" בגין הסכים גם לכינון ועדת-מישנה שתדון בבעיות הנוגעות לפלסטינים...
בגין הסכים לכך - בוודאי כזכר מאד - מפני שריון שיכנע אותו שלא יהיה צורך לממש את הוויתורים בפועל.

עתה מתברר כי גם סאדאת הבין את המישחק היטב. הוא החליט לחזור על המעשה המיוחס כאגדה לאלכסנדר מוקדון. כשזה נדרש לי התיר קשר מסובך ("הקשר הגורדי"), הוא שקף חרב והתך את הקשר במכה אחת.

לחשמל את העולם

שיאי-מצריים הבין את התקפת-הפתע שלו בשיחות עם יאסר עראפאת. עם שליטי סעודיה, ובוודאי גם תוך מגע עם הסורים.

אפשר לנחש מה אמר להם: אם נמשיך לשחק מישחק זה, אנו משרתים את ממשלת ישראל. אייאפשר להגיע להסכם עימה על השתתפות אש"ף במצב הנוכחי. אין לממשלת קארטר הכוח לכפות את רצונה על ישראל. מול פני ההתנגדות היהודית העזה בארצות-הברית. ישתרר קיפאון - ובכך רוצים הישראלים.

מטרת הערבים צריכה להיות להגיע בהקדם האפשרי לדיון גלוי עם ישראל על ענייני המהות: הנסיגה מהשטחים והקמת מדינה פלסטינית. בעניינים אלה עומדת ישראל מול דעת-הקהל המאוחדת של העולם כולו. העולם תומך בשתי התביעות האלה של הערבים.

דעת-הקהל העולמית תובעת מן הערבים להוכיח שהם רוצים בשלום-אמת.

אנוואר אל-סאדאת בניו יורק (1954) הוא העו לקפוז

אם ישתכנע העולם בכך, תהיה ממשלת-ישראל מבודדת לחלוטין, זגם יהודי ארצות-הברית לא יוכלו להפריע או לקארטר ללחוץ על ישראל.

המחווה המיוחדת שתחשמו את תשומת-הלב העולמית, תשכנע את העולם יותר מאזף הצהרות כי הערבים אכן רוצים בשלום-אמת. היא תכריח את ישראל להשיב כנגדו על שתי התביעות הערביות הבסיסיות: פינוי השטחים והקמת מדינה פלסטינית. ערפל התירוצים הישראליים יתפזר והמצב יתגלה כבירור.

המחווה תעלה במחיר יקר, כי הערבים מוותרים מראש (ובחנם) על קלף-מיקוח חשוב - ההכרה בישראל. ביקורו של סאדאת בישראל יהווה הכרה כזאת. אך ההישג המיוחד שווה את המחיר הזה.

לא כדור עד כמה שיכנע סאדאת את בעלי-שיחו. אין ספק כי קיבל מראש הסכמה מפורשת של הסעודים, וכי גם יאסר עראפאת נתן את ידו לכך.

אחרת לא היה עראפאת יושב באולם ולא היה מוחא כפיים לסאדאת (אם-כי אנשיו הקפידו לדוח. למען הוהירות, כי עראפאת, "לא מחא כף לקטע זה של נאום סאדאת.")

חיבוק ודמעות

אחת התעלומות היא מדוע הסכים יאסר עראפאת למהלך זה. המוציא לזמרה-א את אש"ף מן המישחק. ייתכן כי התשובה טמונה ביחסים המיוחדים שבין שני אישים אלה. הם מצטיירים היטב בסיפור הבא. המתפרסם כאן לראשונה:

כשנתיים לפני מלחמת יום-הכיפורים באה מישלחת של אש"ף, בראשות עראפאת, אל סאדאת. הפלסטינים האשימו את סאדאת בהשלמה עם הכיבוש הישראלי, ורמזו שהוא פחדן ומגילבל. סאדאת התגונן וטען שהצבא המצרי אינו מוכן עדיין למלחמה. יש להמתין בסבלנות. אמר, עד שהכל יהיה מוכן. עראפאת דחה את הדברים בנעם, והזכיר לסאדאת שאש"ף תמך בו בימים הקשים ביותר, כאשר סאדאת נתן את השילטון עם יריבו, עלי צברי וחבריו.

הרוחות התלהטו. המתנחות הגיעה לשיא. לפתע קם סאדאת, ניגש

אל ארון, הוציא ממנו את ספריהקוראן האישי שלו והצהיר: "אני, אנוואר אל-סאדאת, נשבע בזה על הקוראן שמנוי וגמור עימי לצאת למלחמה לשיחורור הארצות הכבושות. האמינו לי, והניחו לי להחליט בעצמי על המועד הנכון למלחמה!"

המוצא פלסטיני

על רקע זה מובנת גם ההצעה שהושמעה עליידי סאדאת במהלך יומתו: ש"פרופסור אמריקאי ממוצא פלסטיני" ייצג את אש"ף בניובה. כמה וכמה פרופסורים כאלה בולטים כעת בארצות-הברית. אך יש רק אדם אחד, ששמו מוזכר מייד כאשר מושמעת הגדרה זו. היא תפורה למענו.

זהו הפרופסור ואליד האלידי, בן אחת המישפחות החשובות ביותר בפלסטין. חאלידי הוא אחד מחצייתריסר המוחות המבליקים ביותר בעולם הערבי. הוא עומד בראש מוסד אוניברסיטאי לענייני פלסטין בביירות, ומכהן כפרופסור בהארווארד. לאי-מכבר הוזכר כמי שעשוי לכהן כראש-הממשלה, אם יקים אש"ף ממשלה-פלסטינית-בגולה לקראת ועידת-ניובה. הוא מקובל על אש"ף במאה אחוזים, ובחוגי המיסד האמריקאי הולך שמו לפניו. באחרונה קיים שיחות ממושכות וידידותיות עם ח"כ לובה אליאב והאלוף (מיל.) מתי פלד, מהמועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני. שניהם התרשמו עמוקות מבהירות מחשבתו, מכנותו ומשיעור-קומתו.

על טיבו של חאלידי מעיד מיפגש אחר שהיה לו באחרונה. ח"כ גד יעקובי, הפסוודרי אינטלקטואל הרישמי של המיסד הישראלי, הוזמן לסמינר בהארווארד. הוא נתן הרצאה, שבה חזר על הקו השיגרתי של ממשלת-ישראל. בין השאר אמר כי ישראל לעולם לא תשאיר את אש"ף.

בקהל ישב הפרופסור חאלידי. כשסיים יעקובי, ביקש רשות לשאלה. הכל עצרו את נשימתם. "מדוע לא תנהלו לעולם משאומתן עם אש"ף?" שאל הפרופסור בנימוס. "מפני שאש"ף רוצה נשים וילדים!" השיב יעקובי, כתוכי החוזר אל פסוק שינגן. "ואם אש"ף יפסיק להרוג, ויתחייב להפסיק את כל פעולות-האיבה?" שאל חאלידי. "גם אז לא! כי לאש"ף יש האמנה הפלסטינית, השוללת את קיום ישראל והקוראת לחורבנה!" הצהיר יעקובי בתוקף. "ואם אש"ף יבטל את האמנה הפלסטינית, יכיר ב-242 ויכיר במדינת ישראל?" שאל חאלידי, באותה נימה מעודנת של אינטלקטואל המכרר בעייה מדעית. לרגע נשאר יעקובי בלי מילים. "גם אז לא! גם אז לא!" קרא בנעם, לתדהמת הפרופסורים הנוכחים, שהיוו את השומן והסולת של האינטליגנציה האמריקאית. שיחה זו מכשרת את הצפוי עתה למדיניות הישראלית.

בגין במלכודת

בירושלים אין איש מעו למתוח בגלוי ביקורת על מנחם בגין. אך כמה וכמה מחסידי סבורים עתה כי נחפו ונכנס למלכודת. נראה כי מנוי וגמור עם סאדאת לזכר בדרך שקבע לעצמו. הוא עשוי לנקוט צעדים ממשיים כדי לבוא לירושלים, כפי שהבטיח, "לעניי העיתונות, הרדיו והטלוויזיה העולמיים", בזמן הקרוב ביותר.

הופעתו בארץ תהווה ניצחון מכריע לתעמולה הערבית בעולם. פשוט אייאפשר יהיה להתעלם מהפגנה חרימשמעת זו של הכרה ערבית בישראל, ונכונות ולהגיע לשלום עימה. הבידבורים הישראליים המקובלים על "צעדים טאקטיים" ועל "תחבולות" של הערבים, בכל פעם שמנהיג ערבי מדבר על שלום, יהיו הפעם פשוט מגוחכים.

לשעה קלה יביא ביקור כזה גם רווח פוליטי למנחם בגין. דווקא הוא יהיה המנהיג הישראלי הראשון שיארח בגלוי מנהיג ערבי בכיר. הוא בוודאי ייהנה מכל רגע. אולם אחרי החיוכים הראשונים יגיע תור התכבדות. התנאים של סאדאת יהיו חרימשמעיים ובלתי-משתנים: נסיגה ישראלית מכל הי שטחים הכבושים (אולי עם תיקוני-גבול קלים), הקמת מדינה פלסטינית כנגדה וברצועה (תוך קשר כלשהו עם ירדן), השתתפות נציגי פלסטיני בכיר (אותו "פרופסור אמריקאי ממוצא פלסטיני"), שייצג את אש"ף בוועידת ניובה.

בכל שלוש הנקודות יבטא סאדאת קונסנזוס עולמי - מושינגטון עד מוסקבה, מטרהאן עד טוקיו. מהרגם שהוא יוסיף תמורה הוגנת: שלום מלא. יחסים מדיניים וכלכליים, גבולות תוחמים, ערובות-ביטחון ככל שתבקש ישראל. כל התחבולות של משה דיין, כל המליצות של מנחם בגין, לא יוכלו לטשטש אז את הצורך להשיב כ"הן" או "לאו".

מנחם בגין לא יוכל להשיב כ"הן", מבלי לבגוד בכל אשר אמר ועשה בימי חייו. אך אם יגיד "לאו", ייאר ישראל מבודדת לחלוטין בעולם. קרוב לוודאי שמצב כזה יתמוך חלק ניכר של דעת-הקהל היהודית באמריקה בעמדת אנשיא קארטר. בכך ישיג אנוואר אל-סאדאת את המטרה המבוקשת עליידי כל אסטרטג גדול: להושיב את היריב על קרני דילמה", להביא את היריב למצב שתהיה לו הברירה בין שתי אפשרויות רעות בלבד. אם ישיב בגין (או יורשו) כ"הן" - יושג הסדר-שלום שהעולם הערבי ואש"ף מייחלים לו מזמן, ושמשלוח אשכול, גולדה, רבין ובגין התנגדו לו בתוקף. אם ישיב בגין כ"לאו" - תוציא ישראל את עצמה ממישפחת העמים, ותחשוף את עצמה לדהציים שעדיין לא היו ברונמתן.

מדינאי גדול

זוהי התמינה, העומדת ברנע זה לנגד עיניו של אנוואר אל-סאדאת. מעשיו, השבוע, היו העזה היסטרית - העזה ששום מנהיג ישראלי לא היה מסוגל לה מאז קום המדינה. ייתכן מאד שהיה זה מעשה נועז ומפכני אף יותר מן הפתיחה באש ביום-הכיפורים. יש בדרך זו סכנות רבות לסאדאת. אין הוא פועל בחלל ערבי ריק. יש לו אויבים ויריבים. המוכנים לנצל כל מעשה שלו כדי להרסו. יש להצים בתוך העם הפלסטיני, ולא יהיה קל ליאסר עראפאת לתמוך בגלוי ביוזמת סאדאת. הסורים מנהלים מישחק עצמאי ואנוני ממשלה. אנשיא חזית-הסירוב מוכנים לכל כדי לשלם לאל כל סיכו שלום. אין ספק שסאדאת הביא את כל אלה בהשכח. בצאתו לירדן הוא חדשה - הרפתקת-שלום שמעטות דוגמתה בעת החדשה - הוא התגלה כמדינאי גדול.